

його формують у публічному просторі та які наративи домінують у його сприйнятті. Мета дослідження – виявити вербальні маркери, що формують та відображають уявлення про Литву в сучасному українському суспільстві. Об'єктом є мовна репрезентація Литви як образу іншого, але не чужого; предметом – лексико-семантичні й прагматичні особливості такої вербалізації. У дослідженні застосований комплекс методів: асоціативний експеримент, корпусний і частотний аналіз, медіааналіз. Здійснене теоретичне обґрунтування поняття мовної свідомості та образу іншого як лінгвокультурного конструкту. Емпіричні результати демонструють, що Литва в уявленнях українців асоціюється передусім із історичною спорідненістю, солідарністю, європейськими цінностями та стратегічним партнерством. У сучасному публічному дискурсі дедалі чіткіше фіксується позитивне емоційне маркування топоніма Литва та його закріплення в контексті підтримки й безпеки. Результати дослідження можуть мати прикладне значення: застосовуватися у проєктах, пов'язаних із культурною дипломатією, а також у розробці програм з української мови як іноземної з урахуванням міжкультурного компонента.

***Ключові слова:** Україна, Литва, вербальні маркери, національний дискурс, образ іншого.*

Dalia Marija STANCIENĖ

Klaipėdos universitetas

Juozapo Benjamino Rutskio ir Petro Mohylos švietimo reforma

1596 m. susikūrusi Unitų Bažnyčia susidūrė su stoka gerai parengtų dvasininkų, kadangi neturėjo tinkamai išplėtotos savos švietimo sistemos. Padedant jėzuitų ordinui 1617 m. buvo įsteigtas graikų apeigų katalikiškas vyrų vienuolių Bazilijonų ordinas, kurio misija – pastoracinė ir šviečiamoji veikla. Kijevo unitų metropolitas Juozapas Benjaminas Rutskis (1574 – 1637), įvertinęs švietimo svarbą, išreikalavo iš Wladyslaw IV Vasa privilegijas, teisiškai pagrindžiančias unitams steigti pasaulietines ir bažnytines mokyklas. Unitų Bažnyčios švietimo veikla darė įtaką visuomenei, Bazilijonų viešosios mokyklos garantavo gerą išsilavinimą, jų absolventai sėkmingai tęsdavo studijas aukštesiosiose mokyklose, o vėliau prisidėdavo prie mokslo ir kultūros plėtotės. Rutskis išsilavinimą gavo Vakarų Europoje. Jis studijavo Prahos husitiškame universitete, tačiau greit suprato, kad kalvinizmo idėjos jam yra nepriimtinos ir perėjo į Prahos jėzuitų kolegiją, kad išpažintų katalikų tikėjimą. Patartas jėzuitų, išvyko į Viurtsburgo universitetą. Ten studijavo 3 metus ir puikiai apginė magistro tezes. Paragintas jėzuito Pauliaus Bokšos, tuometinio Lenkijos provincijos prokuratoriaus, 1596 m. Rutskis išvyko į Romą studijuoti teologijos Collegium Graecum. Kolegijoje 4 metus studijavo Rytų Tėvų: Bazilijaus Didžiojo, Grigaliaus Teologo, Jono Chrizostomo, Kirilo Jeruzaliečio, Maksimo Išpažinėjo, Jono Damaskiečio raštus, o iš lotynų Tėvų – Tomo Akviniečio Summas. Artimai bendraudamas su jėzuitais, Rutskis jaunuomenę kreipdavo studijuoti į jėzuitų 1570 m. Vilniuje įsteigtą kolegiją, kuri 1579 m. popiežiaus Grigaliaus XIII bule buvo pertvarkyta į Vilniaus akademiją. Pirmasis šios akademijos rektorius buvo jėzuitas Piotras Skarga (1536–1612). Aktyviai reiškiantis Bazilijonų vienuolių, Stačiatikių Bažnyčia taip pat pradėjo reformą švietimo ir kultūros srityje. Ortodoksų Kyjivo metropolito Petro Mohylos iniciatyva 1632 m. buvo įkurta garsioji Kyjivo-Mohylos kolegija – moderni mokykla pagal jėzuitų kolegijų pavyzdį.

***Raktažodžiai:** Rutskis, Mohyla, unitai, Bazilijonų ordinas, švietimo reforma.*